

İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Aile Memnuniyetini Karşılıama Düzeyine İlişkin Veli Görüşleri

Mehmet ÖZBAŐ¹

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okulu yöneticilerinin aile memnuniyetini hangi yönde karşıladığını ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın evrenini 2012-2013 öğretim yılında, Ankara ili Çankaya ilçesi Ayten-Şaban Diri İlköğretim Okulu'nda çocukları öğrenim gören 782; örneklemini ise bu evrenden seçkisiz örnekleme tekniğiyle belirlenen 264 veli oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan "İlköğretim Aile Memnuniyet Ölçeği" araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Faktör analizleri sonucu ölçeğin 4 faktörlü; faktörlerce açıklanan toplam varyansın ise % 70.252 olduğu saptanmıştır. Faktörlere göre Cronbach Alfa güvenirlilik katsayılarının ise .906 ile .931 arasında değişmektedir. Araştırma bulgularına göre, araştırma sosyal çevresinde, anne ve baba öğrenim düzeyinin oldukça yüksek; baba öğreniminin, anneden hem orta hem de yükseköğretimde daha fazla olduğu saptanmıştır. Araştırma sonuçları, aile memnuniyetinin; anne-baba öğrenim düzeyi; anne-baba mesleği ve gelirine doğrudan bağlı olduğunu göstermektedir. Özellikle ebeveynin yükseköğrenim görmüş olmasının aile memnuniyet düzeyinin artışında önemli fark yarattığı ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçları doğrultusunda, ilköğretimin aile memnuniyetini hangi yönde karşıladığının saptanması amacıyla Türkiye çapında "aile memnuniyet araştırmalarının" desteklenmesi gerektiği önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: İlköğretim kurumu, Yönetici, Aile memnuniyeti, Veli

 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.12973/jesr.2014.41.12>

¹Doç. Dr. - Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü - mozbas@erzincan.edu.tr

GİRİŞ

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) eğitime ayrılan kaynakların etkili ve verimli kullanımı, il ve ilçe milli eğitim müdürlükleriyle yurt dışı eğitim temsilciliklerinin örgütlenme, iletişim, eşgüdümleme ve denetim süreçlerinden sorumlu eğitim üst yönetimidir. Türk eğitim sistemi merkeziyetçi anlayışta, açık sistem özellikleri sergileyen, demokratik yönetimin esas alındığı hiyerarşik yapıda bir örgüt modeline sahiptir. Türkiye’de bütün öğretim kademelerinden en üst düzey faydanın sağlanması ve etkili yönetim uygulamalarının gerçekleştirilmesi için, genel örgütsel verimliliğe ulaşılması hedeflenmektedir (Balcı, 2007; Şişman, 2013). Okulöncesi, ilk ve ortaöğretimde, eğitim ve okul yönetimiyle birlikte, öğretim kademelerinden çocukları adına yarar sağlayan ailelerin de okullardan memnuniyet düzeyinin saptanması gerekir. Bu durum, örgütsel verimliliğin hangi yönde oluştuğunu ortaya çıkarmak açısından da önemlidir. Çünkü yükseköğretim sürecine, yani 18 yaşına kadar, okulöncesi, ilk ve ortaöğretim çağ nüfusunu oluşturan öğrenciler, çocukluk çağında yer almaktadırlar. Bu nedenle bu kademelerde öğrenim gören öğrenciler adına yasal olarak söz ve yetki sahibi aileleridir.

İlköğretim, 4’er yıllık ilk ve ortaokul kademeleriyle Türkiye’de 12 yıllık zorunlu öğretimin temelini oluşturan eğitim sürecidir (Resmi Gazete, 2012). Temel, zorunlu ve kamusal eğitim hizmetleri sunan ilköğretimin, toplumsal ve bireysel ihtiyaçları işlevlerine uygun olarak karşılayıp karşılayamadığı kamuoyunu aydınlatıcı bir yaklaşımla yeterince belirlenmemektedir. İlköğretim kurumlarının yasal zorunlulukları etkili olarak yerine getirip getirmediğinin; öncelikle eğitim ve okul yönetiminin yetki ve sorumluluğunda saptanması gerekir. İlköğretim uygulamalarının; ayrıca öğrenciler ve bu süreçten onlar adına yarar sağlayan aile değerlendirmeleri aracılığıyla da hangi yönde gerçekleştiğinin ortaya konulması yönetsel bir zorunluluktur (Özbaş, 2009). Aile özellikleri, çoğunlukla sosyo-ekonomik değişkenler başta olmak üzere, hemen her öğrenim kademesinde öğrencilerin okul yaşantılarını; olumlu ya da olumsuz yönde etkileme gücüne sahiptir. Bu olguyu okulöncesi eğitimden yükseköğrenime kadar bütün öğrenim kademelerinde görmek mümkündür (Erdoğan, 2010; Ekinci, 2011). Aile özelliklerinin öğrencilerin okul yaşantılarını doğrudan ve en yoğun olarak etkilediği öğrenim kademeleri ise okulöncesi, ilk ve ortaöğretim süreçleridir. Çünkü bu öğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler, 4-18 yaş grubunu oluşturmakta; bu çağ nüfusu ise çocukluk dönemini kapsamaktadır.

Okul-aile iletişimi ya da ailelerle okulun etkili işbirliği ve etkileşimi öğrencilerin çocukluk çağını kapsayan okulöncesi, ilk ve ortaöğretimde daha fazla önem taşımaktadır. Bu nedenle ailelerin çocuklarına etki eden bütün özelliklerinin bu öğretim kademeleri süresince, dikkate alınması; gerekli iş ve işlemlerin zamanında gerçekleştirilmesi önemlidir. Öğrencilerin bütün öğrenim yaşantılarının; özellikle akademik değişkenler açısından başlangıcını oluşturan öğretim kademelerini; ilk ve ortaokul olmak üzere ilköğretim süreci kapsamaktadır. Akademik işlevler açısından ilköğretimde, aile ile etkili iletişim ve işbirliği okulöncesi, orta ve yükseköğretime göre daha fazla dikkat çekmektedir (Gümüşeli, 2004; Onderi & Makori, 2012; Özbaş, 2013a).

İlköğretim, öğrencilere yetenek, ilgi, ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda, işlevsel okur-yazarlık, fen, matematik, sosyal, güzel ve görsel sanatlar, spor vb. temel bilim alanlarında, gelişme ve problem çözme becerilerinin kazandırıldığı öğrenim sürecini oluşturmaktadır. İlköğretim kurumlarının bu işlevlerini; yeterince karşılayabilmeleri, öncelikle ailelerle etkili işbirliği ve dayanışma içinde bulunmalarına bağlıdır. İlköğretim sürecinde, ailenin öğrenciye etki edebilecek her türlü özelliğinin; özenle dikkate alınıp olumluya yönlendirilmesi; öğrencinin bu öğrenim düzeyinden olabilecek en üst düzeyde

yararlanması için zorunludur. Bu anlamda, özellikle sosyo-ekonomik yönden olumsuz aile özellikleriyle çevresel koşullara sahip öğrencilerin; okul-aile memnuniyeti kapsamında daha fazla dikkate alınması gerekir (Delores, 2000; Holmes-Smith, 2006; Özbaş, 2012a; 2013a; Özbaş & Avcı, 2013). Eğitim ve okul yönetiminin; öncelikle bu grupta yer alan ailelerin çocuklarının okul yaşantılarından kaynaklanan memnuniyet düzeylerinin hangi yönde olduğunu saptayacak ve memnuniyet oranlarını artıracak çalışmalar içinde bulunması önemli bir yönetsel gereksinimdir. Çünkü demokratik eğitim sistemlerini, antidemokratik eğitim sistemlerinden ayıran en önemli özelliklerden biri, olumsuz koşullara sahip öğrenciler ve çevrelerine sağladığı kitlesel katkı olarak ifade edilebilir. Demokratik eğitim sistemlerinin olumlu değişim etkisi daha çok sosyo-ekonomik yönden dezavantajlı konumdaki öğrenci gruplarına sağladığı katkı ile fark edilebilir (Carlisle vd., 2005; Özbaş, 2012a). Öğrencilerin aile kökenlerinden dolayı sahip oldukları “kronik sosyo-ekonomik yoksulluk ve dezavantajlılık kısır döngüsü” eğitim aracılığıyla kırılabilir. Çünkü eğitimin dikey hareketliliğe katkı getirmesi beklenmektedir. Bu gruba mensup öğrencilerin, bizatihi kendilerinin eğitim kurumları vasıtasıyla hayatlarının kalıcı olarak değişmesi ve nesiller boyu artı değer kazanması sağlanabilir.

İlköğretim kurumlarından eğitim hizmetleri alan bütün tarafların; özellikle ailelerin çocuklarının okul yaşantılarından hangi yönde memnun olduklarının ortaya çıkarılmasını sağlayacak kuram-uygulama odaklı çalışmaların yapılmasının ilköğretimin etkililik durumunun saptanması açısından önemi büyüktür (Coleman & McNeese, 2009). Türkiye’de öğrencilerin ilköğretim kurumlarından, ailelerinin içinde bulunduğu olumsuz koşulların etkilerini en aza indirecek şekilde yararlandırılabilmelerinin sağlanması için hem eğitim hem de okul yönetiminin işbirliği ve eşgüdüm içerisinde çalışması gerekir. Her öğretim yılı aile memnuniyetinin hangi yönde ortaya çıktığını saptayacak geniş kapsamlı bilimsel araştırmalara gereksinim vardır. Bu durum, okul yönetimine ailenin demokratik katılımını ve ekip anlayışıyla yönetimi de zorunlu kılan bir uygulama yaklaşımıdır. Milli Eğitim Bakanlığı’nun eğitime ayrılan kaynakların etkili kullanımının sağlanması ve öğretim sürecinde yaşanan olumsuzlukların yerinde ve zamanında giderilmesi için hem okul bazında hem de Türkiye genelinde aile memnuniyet araştırmalarına öncülük etmesi gerekir. Öğretim programlarının hazırlanmasından öğrenme yaşantılarının gerçekleştirilme süreçlerine kadar hemen her bağlamda, öğrencilerin sosyo-ekonomik özelliklerinin dikkate alınması ve ailelerle bu konularda etkileşimde bulunulması Milli Eğitim Bakanlığının önemli işlevlerinden biridir (MEB, 2012; Özbaş, 2012b).

İlköğretim 4’er yıllık ilk ve ortaokul kademeleriyle 5,5-13,5 yaş çağ nüfusunun öğrenimini kapsamakta; ilköğrenim öğrencilerin çocukluk dönemini içine aldığından aileleriyle etkili işbirliği ve iletişim zorunlu bir yönetsel süreç kabul edilmektedir. Türk eğitim sisteminde ilköğretim ortaöğretimle birlikte, 12 yıllık zorunlu eğitim sürecini oluşturmaktadır. İlköğretim kurumları, doğrudan ortaöğretime, dolaylı olarak da yükseköğretime başlangıç işlevi görmektedir (MEB, 2012; Resmi Gazete, 2012). Milli Eğitim Bakanlığının, kamuya açık yönetim anlayışıyla ilköğretim kurumlarının kamusal yükümlülüklerini ne derece yerine getirdiğini ortaya çıkaracak geniş kapsamlı bilimsel araştırmalara öncülük etmesi gerekir. Bu süreçte, öncelikle çocukları adına ilköğretim hizmeti alan birincil taraf olarak ailelerin memnuniyet düzeylerinin hangi yönde ortaya çıktığını saptayacak araştırmalara gereksinim vardır. Ailelerin okul yönetimine katılımının yasal ve yönetsel metinlerde yazıldığı şekliyle kalmaması; her yönüyle uygulamaya geçirilmesi ve pratik bir özellik taşıması gerekir. Bu nedenle araştırmanın amacı, ilköğretim okulu yöneticilerinin, ailelerin çocuklarının okul yaşantılarından memnuniyetini, hangi

yönde karşıladıklarının saptanması olarak belirlenmiştir. Bu genel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlköğretim okulu yöneticilerinin aile memnuniyetini karşılama düzeyine ilişkin veli görüşleri nasıldır?
2. İlköğretim okulu yöneticilerinin aile memnuniyetini karşılama düzeyine ilişkin veli görüşleri anne-baba öğrenim durumu, meslek ve gelir düzeyi değişkenlerine göre değişmekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırma, ilköğretim okulu yöneticilerinin aile memnuniyetini hangi yönde karşıladığının veli görüşlerine göre saptanmasının amaçlandığı karşılaştırmalı türden, betimsel modelde desenlenmiş bir çalışmadır. Karşılaştırmalı türde desenlenmiş araştırmalar, katılımcılara ait değişkenlerin, bağımlı değişkeni hangi yönde etkilediğinin belirlenmeye çalışıldığı araştırma desenleridir. Betimsel çalışmalar ise araştırma konusuna ilişkin olarak var olan durumun, objektif bir yaklaşımla ve bütün yönleriyle ortaya çıkarılmasını amaçlayan çalışmalardır (Arıcı, 1998; Balcı; 2010; Büyüköztürk vd., 2010).

Evren-Örneklem

Araştırmanın evrenini 2012-2013 öğretim yılı Ankara ili Çankaya ilçesi Ayten-Şaban Diri İlköğretim Okulu'nda çocukları öğrenim gören 782 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Örneklemi ise bu okulun öğrenci velileri arasından seçkisiz yöntemle seçilen 258 veli oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğünün saptanmasında, evrene göre örneklem belirleme çizelgelerinden yararlanılmış; buna göre, 782 büyüklüğündeki bir evrenden 258'inin örnekleme alınmasının yeterli olacağı kararlaştırılmıştır. 258 olarak belirlenen örneklem büyüklüğü, % 95 güven düzeyi için hesaplanmıştır (Anderson, 1990). Araştırma sürecinde, olabilecek kayıplar da dikkate alınarak 310 öğrenci velisine araştırma ölçeği ulaştırılmış; ölçeklerden 232'sinin dönüşü sağlanmıştır. Ulaşılan ölçek sayısının araştırma evrenine göre hesaplanan örneklem büyüklüğünün (232/264) % 89,9'u olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, Özbaş (2013b) tarafından hazırlanıp kullanılan „Family Satisfaction Scale“ revize edilerek, bu araştırma için yeniden geliştirilmiştir. Bu bağlamda, araştırma sürecinde kullanılan „İlköğretim Kurumları Aile Memnuniyet Ölçeği“, araştırmacı tarafından 3 aşamalı bir yaklaşımla özgün bir şekilde tekrar gözden geçirilip kullanılabilir hale getirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde, ilk aşamada, ilköğretim kurumu yöneticilerinin öğrencilere ve öğrenci ailelerine yönelik görev ve işlevleri üzerinde durulmuştur. Bu açıdan, araştırmanın konu alanına ilişkin alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazın taraması ile birlikte, ayrıca Türkiye'de eğitim ve okul yönetiminin öğrenci aileleriyle iletişimlerini zorunlu kılan yasal ve yönetsel düzenlemeler üzerinde de durulmuştur. Bu incelemeler sonucu 45 maddeden oluşan bir form geliştirilmiştir. Formun kapsam geçerliği açısından incelenmesi amacıyla Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi ile Ölçme-Değerlendirme bilim dalı akademisyenlerinin değerlendirme ve eleştirilerine başvurulmuştur. Bu bağlamda, ayrıca Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi bilim dalında öğrenim görmüş ve uygulama sürecinde fiilen görev yapan uzman yönetici değerlendirmelerinden de yararlanılmıştır. Akademisyen ve uzmanlardan gelen değerlendirme ve eleştiriler sonrasında; amaca uygun olmadığı görülen 13 madde formdan

çkarılmış; böylece formdaki madde sayısı 32'ye indirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesinin ikinci aşamasında ise yapı geçerliği ve güvenilirlik durumunun saptanması amacıyla 103 öğrenci velisinin katıldığı ön uygulamaya gidilmiştir. Ön uygulama verilerinin faktör analizi için uygun olup olmadığı Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett Testi ile belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerinin 0.923 olduğu görülmüştür. Bu istatistiksel işlemler sonucu verilere faktör analizi uygulanabileceği anlaşıldığından; veriler üzerinde, Temel Bileşenler Analizi ve döndürme tekniği olarak da Varimax Dik Döndürme Yöntemi uygulanmıştır. İstatistiksel işlemler ve analizler sonucu ölçeğin geliştirilmesinde teorik olarak dikkate alınan 4 faktörde toplanmadığı görülen maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Bu doğrultuda ölçekteki madde sayısı 32'den 28'e indirilmiştir. Ölçeğin 4 faktörünce açıklanan toplam varyansın % 70.253 olduğu bulunmuştur. Tablo 1'de ölçekte yer alan maddelerin faktörlere göre ortalama yük değerleriyle Cronbach Alpha katsayılarına yer verilmiştir.

Tablo 1. İlköğretim kurumları aile memnuniyet ölçeği faktörlerinin varyans oranları ve Cronbach Alfa katsayıları

Faktör	Açıklanan Varyans	%	Cronbach Alfa
Tanıma	17.043		.930
Yönetime Katılım	15.625		.907
Akademik Gelişim	20.667		.931
Sosyal ve Kişisel Gelişim	16.918		.906

Ölçeğin tanıma faktöründe 6, yönetime katılım 7, akademik gelişim 9, sosyal ve kişisel gelişim faktörlerinde ise 6'şar madde olmak üzere; ölçekte toplam 28 madde bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı ile Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan araştırma izni doğrultusunda; araştırma ölçeğinin; 2012-2013 Öğretim Yılında, araştırmanın uygulama çevresini oluşturan Çankaya İlçesi, Ayten-Şaban Diri İlköğretim Okulu'nda uygulanması sağlanmıştır. Ölçek, "tam"dan "hiç" seçeneğine doğru sıralanan 5'li Likert cevap ölçeğine sahiptir. Ölçekte, "tam" seçeneğine 5, "çok" 4, "orta" 3, "az" 2 ve "hiç" seçeneğine ise 1 puan karşılığında değer verilmiştir. Ölçeğin seçenekleri arasında yer alan 4 aralıktan her birine (4/5) ise 0.80 düzeyinde bir puan karşılık gelmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin verilerin analizinde Kruskal Wallis H Testi kullanılmış; analiz sonuçlarının anlamlı çıktığı durumlarda ise farkın kaynağını bulmak amacıyla Mann Whitney U-Testi ile ilgili istatistiklerden yararlanılmıştır. Verilerin karşılaştırılmasında, anlamlılık değeri olarak .05 düzeyi esas alınmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırma bulgularının yorumlanmasına; ilk olarak, sosyo-ekonomik değişkenlere ilişkin verilerin çözümlenmesiyle başlanmıştır. Daha sonra ise veriler, ölçeğin faktörlerine göre, önce betimsel; ardından karşılaştırmalı istatistiksel analiz tekniklerinden yararlanılarak yorumlanmıştır.

Sosyo-Ekonomik Değişkenlere İlişkin Bulgular

Velilerin sosyo-ekonomik özelliklerine ilişkin verilerin dağılımı Tablo 2'de sunulmuştur. Anne öğrenim durumu değişkenine göre, velilerin % 75'inin; yani 4'te 3'ünün yükseköğrenim mezunu olduğu görülmektedir. Bu durum okulun bulunduğu sosyal çevrenin; kız çocuklarına ilköğretimde "tam", diğer öğrenim kademelerinde ise en yüksek

düzeyde okullaşma imkânları sağladığını ortaya koymaktadır. Okullaşma düzeylerinin ilköğretimde % 100; ortaöğretimde ise % 90 olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, araştırmanın yapıldığı sosyal çevrede; özellikle zorunlu eğitimin, tam anlamıyla amacına ulaştığı ve işlevini gerçekleştirdiğini göstermektedir. Zorunlu olmamasına rağmen, ortaöğretimde okullaşma oranlarının da en yüksek düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Baba öğrenim durumu değişkeni açısından ise velilerin, anne öğrenimine göre çok daha yüksek bir öğrenim düzeyine sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Tablo 2. Aile sosyo-ekonomik değişkenlerine ilişkin veriler

Değişken		f	%
Anne Öğrenim Durumu	İlköğretim	14	6.0
	Ortaöğretim	47	20.3
	Yükseköğretim	171	73.7
Baba Öğrenim Durumu	İlköğretim	10	4.3
	Ortaöğretim	26	11.2
	Yükseköğretim	196	84.5
Anne Mesleği	İşsiz	46	19.9
	Serbest meslek	36	15.5
	Memur	92	39.7
	Esnaf	8	3.4
	Emekli	17	7.4
	Özel sektör	25	10.7
	Bankacı	8	3.4
Baba Mesleği	İşsiz	1	.04
	Serbest meslek	45	19.45
	Memur	89	38.46
	Esnaf	21	9.09
	Emekli	14	6.05
	Özel sektör	55	23.87
Gelir	Bankacı	7	3.04
	0-1500 TL	5	2.16
	1501-3250 TL	25	10.77
	3251-4500 TL	39	16.81
	4501-7000 TL	87	37.50
	7001-9000 TL	47	20.26
9001 TL+	29	12.50	

Yükseköğretim mezunu anne oranı % 75 iken, baba öğrenimi açısından bu oran % 85'tir. Anne işsizlik oranı yaklaşık % 20 iken baba işsizlik oranı hemen hemen hiçtir. Öğrenim düzeyleri yüksek olmasına rağmen, kadınlar arasında işsizliğin daha fazla olduğu görülmektedir. İşsizliğin erkeklere göre, kadınlar arasında daha fazla olmasının nedeni, kadınların istihdamda süreklilik ve memnuniyetlerini sağlayacak öğrenim düzeyleriyle orantılı iş imkânlarına sahip olamamalarıyla açıklanabilir. Memuriyetin hem anne hem de baba istihdamında en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir. Bu duruma, ebeveynin üst düzeyde yükseköğretim görmüş olması, istihdamda istikrar ve sosyal güvencelerinin sürekliliği ile statüsü yüksek meslek gruplarının etken olduğu iddia edilebilir. Esnaf ve özel sektör istihdamı, anne istihdamı açısından oldukça düşükken, baba açısından oldukça yüksek oranlara sahiptir. Esnaf olan anne oranı yalnızca % 3 iken, baba oranı % 9'dur. Buna

göre, kendi işini kurmuş ve serbest piyasa koşullarında rekabet anlayışıyla iş kadını olarak çalışan kadınların oranı erkeklerden 3 kat daha az görülmektedir. Özel sektörde çalışma oranları açısından da erkekler benzer şekilde, kadınlardan daha yüksek oranlara sahiptir. Bu bulgu, kadınların erkeklere göre, sosyal güvencesi daha yüksek, riski daha az ve istihdamı daha sürekli meslekleri tercih ettikleri şeklinde yorumlanabilir.

TÜRK-İŞ'in 2013 Yılı Mayıs ayı, "açlık ve yoksulluk sınırı" hesaplamalarına göre, Türkiye'de 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 995, yoksulluk sınırı ise 3.242 TL'dir. Açlık sınırı hesaplamalarına; 4 kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için gerekli gıda harcamaları dâhildir. Yoksulluk sınırı ise gıda harcamaları ile birlikte giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık vb. ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer harcamalarla ilgilidir (TÜRK-İŞ, 2013). Bu araştırma sürecinde yer alan ailelerin sadece % 2'si açlık, % 11'i ise yoksulluk sınırında gelire sahiptir. Ailelerin % 87'si ise gelir açısından oldukça yüksek bir düzeyde yer almaktadır. Araştırmada, anne, baba öğrenim durumu ile mesleğinin ailenin gelir düzeyini çarpıcı bir şekilde etkilediği ortaya çıkmıştır. Gelir açısından ailelerin; oldukça yüksek standartlarda yaşam koşullarına sahip oldukları görülmektedir. Bu durum; aynı zamanda ailelerin sosyo-ekonomik değişkenler açısından refah düzeylerini yükselten bütünsel bir etki yaratmaktadır.

İlköğretim Aile Memnuniyetine İlişkin Veli Görüşleri

Veliler, "tanıma faktöründe" aile memnuniyetinin çok düzeyinde karşılandığını düşünmektedir. Bu bulgu, ailenin çocuğun eğitim yaşantılarına etki eden ve okulca öğrenilmesi gereken özelliklerinin yeterince tanındığını göstermektedir. Okul yönetiminin, ailenin tanınmasını okulun önemli görevlerinden biri olarak kabul ettiği görülmektedir. Tablo 3'te görüldüğü gibi bu faktörde, okulun örgütsel olarak, aile memnuniyetini en yüksek oranda karşıladığı işler, "Aile bireylerinin öğrenim düzeylerine ilişkin bilgiler edinilmesi" (Md. 1; $\bar{X} = 4.12$), "Aileye eğitimin öneminin kavratılması" (Md. 2; $\bar{X} = 4.11$), "Ailenin çocuğun okul yaşantılarından beklentilerinin öğrenilmesi" (Md. 3; $\bar{X} = 3.91$) ile "Ailenin ekonomik durumunun tanınması" konularındadır. Aile bireylerinin öğrenim özelliklerinin bilinmesi, aileye okulun eğitsel görevlerinin öğretilmesi, ailenin çocuklarının okul yaşantılarından ne beklediğinin ve ekonomik durumunun öğrenilmesi; okul tarafından öğrencinin tanınmasına ilişkin sorumluluklar kapsamında değerlendirilmiştir. Bu etkinlikler, aynı zamanda öğrencilerin okul hayatına başarılı bir başlangıç işlevi görmektedir. Okul aile memnuniyetini en yüksek düzeyde ($\bar{X} = 4.03$) "yönetime katılım faktöründe" karşılamıştır. Tablo 3'te görüldüğü gibi okulun "Ailelerle tam (Md. 5; $\bar{X} = 4.27$) düzeyde, güven dolu demokratik bir iletişim sağladığı" saptanmıştır. Bu durum, okulda, ailelerle aktif, empatik ve insan ilişkilerinde eşitliği ön plana çıkararak iletişimin önemsendiğini göstermektedir. Ayrıca "Ailelere çocuklarının okullarında uyacakları kuralların tanıtımının da tam (Md. 6; $\bar{X} = 4.21$) düzeyinde sağlandığı" belirlenmiştir. Bu bulgu, okulda demokratik yönetimin, demokratik kuralların etkili olarak kavranmasıyla sağlanacağını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. İlköğretim aile memnuniyetine ilişkin veli görüşleri (n=232)

Faktör	Madde	\bar{X}	S
Tanıma	1. Aile bireylerinin öğrenim düzeylerine ilişkin bilgi edinilmesi	4.12	1.04
	2. Aileye eğitimin öneminin kavratılması	4.11	1.03
	3. Ailenin çocuğun okul yaşantılarından beklentilerinin öğrenilmesi	3.90	1.09
	4. Ailenin ekonomik durumuna ilişkin bilgilerin edinilmesi	3.83	1.16
Yönetime Katılım	5. Aileyle iletişimde saygı ve güven dolu demokratik bir ortam yaratılması	4.27	.85
	6. Aileye çocuklarının okulda uyacağı kuralların tanıtılması	4.21	.94
	7. Ailenin okulla ilgili yönetsel eylemlerde, diğer aileler gibi eşit rol alması	4.17	.96
	8. Ailenin çocuğuyla ilgili kararlarda söz ve yetki sahibi olması	3.90	1.18
Akademik Gelişim	9. Öğretmenlerle veliler arasında eşit iletişim fırsatları yaratılması	4.10	.99
	10. Öğrencinin sınıf kurallarına uyumu konusunda aileyle işbirliği yapılması	4.04	1.07
	11. Öğrenciye öğrenme yaşantılarına eşit katılım ve uygulama fırsatları verilmesi	3.96	1.10
	12. Öğrencilerin öznel akademik gelişim çizgilerinde değerlendirilmesi	3.91	1.08
Sosyal ve Kişisel Gelişim	13. Öğrenciye sosyal kulüplerde ilgi ve ihtiyaçlarına göre yer alma fırsatı verilmesi	4.20	.93
	14. Öğrenciye sosyal ve kültürel alanlarda çok yönlü gelişme fırsatları sağlanması	4.12	1.03
	15. Öğrencilere sosyal etkinliklere eşit katılım fırsatı verilmesi	4.09	1.02
	16. Rehberlik servisi ile öğrenci kişilik hizmetlerinin ihtiyaçları karşılama düzeyi	3.91	1.06

“Ailelerin yönetime eşit katılımı” (Md. 7; $\bar{X} = 4.17$) ve “Çocuklarıyla ilgili kararlarda söz ve yetki sahibi olması” (Md. 8; $\bar{X} = 3.90$) da yönetime katılım sürecinde, aile memnuniyetinin üst düzeyde sağlandığı işlerdir. Okulda, ailelerle ekip anlayışıyla yönetimin esas alındığı; Toplam Kalite Yönetim felsefesinin benimsendiği görülmektedir. Ölçeğin akademik gelişim faktöründe ise aile memnuniyetinin, çok ($\bar{X} = 3.86$) düzeyinde karşılandığı ortaya çıkmıştır. Bu faktörde, okulun en yüksek performansı “Öğretmenlerle veliler arasında eşit iletişim fırsatları yaratılması” (Md. 9; $\bar{X} = 4.10$) konusunda sağladığı saptanmıştır. Okulun öğretmenlerle veliler arasında, çocuğun akademik gelişimine ilişkin olarak yüksek düzeyde etkileşim fırsatları yarattığı belirlenmiştir. Başarılı bir sınıf içi yaşamın öğrenci ailesiyle işbirliği içerisinde gerçekleştirilebileceği (Md. 10; $\bar{X} = 4.04$) de okulun akademik gelişimde önemsendiği konulardan biridir. Ayrıca, okul “Öğrencinin sınıf içi yaşama eşit katılımı” (Md. 11; $\bar{X} = 3.96$) ve “Kendi akademik koşullarında değerlendirilmesi” (Md. 12; $\bar{X} = 3.91$) konularında da aile memnuniyetini üst düzeyde karşılamıştır.

Ölçeğin “sosyal ve kişisel gelişim faktöründe” ise okulun aile memnuniyetini çok (4.00) düzeyinde karşıladığı ortaya çıkmıştır. Akademik gelişim faktöründe aile memnuniyetinin 3.86 düzeyinde karşılandığı düşünülürse bu bulgu, öğrencilerin sosyal ve kişisel gelişiminin akademik gelişimden daha fazla önemsendiğinin kanıtıdır. Bu konuda, ayrıca okulun sahip olduğu çok yönlü sosyal, kültürel ve kişisel gelişim olanaklarını da dikkate almak gerekir. Öğrencilerin sosyal ve kişisel gelişim faktöründe, aile memnuniyetinin bu derece yüksek oranda karşılanmış olmasında, asıl etken okul yönetiminin etkililiğidir. Çünkü ölçeğin bütün faktörlerinde ortaya çıkan yüksek düzeyli aile memnuniyet oranları; özellikle yönetime katılım sürecinde aileyle etkili iletişim ve işbirliğine dayalı uygulamalar; genelde okulda yönetsel etkililiğin, ekip anlayışına dayalı Toplam Kalite Yönetim felsefesinin aile memnuniyetini sağladığını göstermektedir. Sosyal ve kişisel gelişimde, okul en yüksek performansı “Öğrencilerin sosyal kulüplerde ilgi ve ihtiyaçlarına uygun rol alması”(Md. 13; $\bar{X} = 4.20$) konusunda sergilemiştir. Okul “Öğrencilere spor,

müzik, resim, tiyatro, edebiyat vb. alanlarda çok yönlü gelişme fırsatları” (Md. 14; \bar{X} =4.12) sunmakta; bu yönde aile memnuniyetini üst düzeyde karşılamaktadır. Okulun adalet, eğitimde fırsat ve imkân eşitliği açısından, aile memnuniyetini karşıladığı en önemli konulardan biri “Sosyal etkinliklere eşit katılım fırsatı sunması”dır (Md. 15; \bar{X} =3.91). Bu bulgu, aynı zamanda demokratik bir eğitim sisteminin öğrencilerine kazandıracığı adalet duygusunun işlevselliği açısından da büyük önem taşımaktadır. “Rehberlik servisi ile öğrenci kişilik hizmetlerinin ihtiyaçları karşılama performansı” (Md. 16; \bar{X} =3.91) da okulun öğrencilerine sağladığı sosyal ve kişisel gelişim imkânları açısından dikkat çekici bir düzeydedir.

Sosyo-Ekonomik Değişkenlere Göre Veli Görüşlerinin Karşılaştırılması

Bu araştırmanın bağımsız değişkenlerini “anne-baba öğrenim durumu, mesleği ve gelir düzeyi” oluşturmaktadır. Ebeveynin öğrenim durumu “ilk, orta ve yükseköğretim” olmak üzere, 3 ayrı grupta ele alınmıştır. Anne öğrenim durumu değişkeni açısından verilerin karşılaştırılması amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonucu, ölçeğin 4 ayrı faktöründe de veli görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Bunun nedeni, anne öğrenim düzeylerinin, genel olarak yüksek olmasıyla açıklanabilir. Anne öğreniminin üst düzey ortalamalara sahip olması, annelerin aile memnuniyeti konusunda, birbirine benzer görüşler sergilemelerine yol açmıştır.

Tablo 4’te anne öğrenimine göre “akademik gelişim faktörüne” ilişkin veli görüşlerinin karşılaştırılması yapılmıştır.

Tablo 4. Akademik gelişim faktörüne ilişkin veli görüşlerinin anne öğrenim durumuna göre karşılaştırılması

Grup	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
İlköğretim	14	130.54	2	3.34	.30
Ortaöğretim	47	99.60			
Yükseköğretim	171	92.18			

Tablo 4’te de görüldüğü gibi akademik gelişim faktörüne ilişkin veli görüşleri anne öğrenim durumuna istatistiksel olarak farklılaşmamaktadır [χ^2 (2)=3.34, p>.05]. İstatistiksel farklılık olmamasına rağmen, anne öğrenimi ilköğretim düzeyinde olan ailelerin okulun akademik gelişim hizmetlerinden daha fazla memnuniyet sağladıkları görülmektedir. Bu bulgu, aynı zamanda okulun, anneleri daha düşük öğrenim düzeyine sahip öğrencilere daha fazla akademik gelişim fırsatları yarattığının da göstergesidir.

Tablo 5’te baba öğrenim durumuna göre, tanıma faktörüne ilişkin veli görüşlerinin karşılaştırıldığı analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 5. Tanıma faktörüne ilişkin veli görüşlerinin baba öğrenim durumuna göre karşılaştırılması

Grup	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
İlköğretim	103	90.67	2	1.59	.45
Ortaöğretim	26	92.29			
Yükseköğretim	196	106.64			

Tablo 5’te de görüldüğü gibi, Kruskal Wallis H-Testi sonucu, okulun aileleri, genel anlamda, üst düzey oranlarda tanıdığı ve görüşler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılığın olmadığı saptanmıştır [$\chi^2 (2)=1.59, p>.05$]. Bu bulgu, baba öğrenim durumunun, çoğunlukla yükseköğretim düzeyinde toplanmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum hem görüşler arasındaki farklılığı azaltmakta hem de baba öğrenimi açısından görüşlerdeki benzeşikliği artırmaktadır. Bu bulgu, ayrıca okulun tanıma açısından, her bir aileyle özgün koşullarında etkileşim kurduğu şeklinde de yorumlanabilir. Bu durum, aynı zamanda okul yönetiminin sınıf ve şube rehber öğretmenleriyle birlikte, okul rehberlik servisini, öğrencileri ve ailelerini tanıma sürecinde, eşgüdümlü faaliyetler içerisinde ekip çalışmasına yönlendirdiğini göstermektedir.

Anne ve baba mesleği ile gelir değişkenlerine göre de veli görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Anne, baba mesleklerinin; çoğunlukla eğitime dayalı olması ve sürekli istihdamı içermesi görüşler arasında önemli düzeyde bir farklılaşma yaratmamıştır. Aile gelir düzeylerinin Tablo 2’de yer verildiği gibi üst düzey ortalamalarda toplanması, veli görüşlerinin de “çok” seçeneğinde ortaya çıkmasını sağlamış; bu değişkene göre de görüşler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Araştırma bulgularına göre, araştırmanın yapıldığı okulun sosyo-ekonomik çevresinin bütünsel olarak gelişmiş bir merkez olması ile okul yönetiminin etkililiği ailelerin okuldan memnuniyetini olumlu yönde etkilemektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Aile memnuniyet araştırmalarının, ebeveynin okulları hangi yönde yeterli bulduklarının ortaya konmasının sağlanması açısından önemi büyüktür. Bu araştırmada, akademik öğrenimin başlangıcını oluşturan ilköğretimde aile memnuniyetinin kuram-uygulama bütünselliğinde çok yönlü olarak irdelenmesi konu edinilmiştir. Araştırma ile anne-babanın öğrenim durumunun; genelde yükseköğrenime erişmiş olmasının aile memnuniyetini artırıcı önemli bir etki yarattığı iddia edilebilir. Çünkü yükseköğrenimin; özellikle bu araştırmada hem eğitime dayalı nitelikli istihdamda hem gelirden hem de kent yaşamı açısından yaşanan sosyo-ekonomik çevre bağlamında önemli bir rol oynadığı ortaya çıkmıştır. Araştırmada, yükseköğrenimin; kısaca ailenin bütün sosyo-ekonomik değişkenleri üzerinde, olumlu değişime yol açtığı görülmüştür. Ebeveynin nitelikli ve sosyal statüsü yüksek mesleklerde istihdamının; özellikle baba açısından tam istihdamın; yükseköğrenimden kaynaklandığı belirlenmiştir. Araştırma çevresini oluşturan Ayten-Şaban Diri İlköğretim Okulunun sosyo-ekonomik özellikler bakımından üst düzey imkânlarla sahip olması ve okul yönetiminin etkililiği aile memnuniyetinin olumlu yönde ortaya çıkmasını sağlamıştır. Okula aile katılımını ve okul-aile iletişimini içeren birçok araştırma, başarılı okul-aile işbirliğinin ailelerin ve çevrenin sosyo-ekonomik özellikleriyle birlikte, okul yönetiminin etkililik performansıyla da yakından ilgili olduğuna dair veriler sunmaktadır (Doğru, 2005; Black, 2007; Brien & Stelmach, 2009; Özbaş, 2009; Weir, Archer & Millar, 2009). İlköğretim okulları hem zorunlu hem de genel kamusal eğitim hizmeti vermektedir. İlköğretim öğrencileri 5,5-13,5 yaş grubunda ve çocukluk çağında bulunmaktadır. Bu nedenle yöneticiler, bütün ailelerin çocuklarının aldığı eğitim hizmetlerinin niteliğini sorgulama hakkını kabul etmek zorundadır. İlköğretim okul yöneticileri, etkililik ve performans göstergeleriyle birlikte aile memnuniyetini; her koşulda sağlamak durumundadır. Araştırmada, Ayten-Şaban Diri İlköğretim Okulu Yönetiminin aile memnuniyetini en yüksek düzeyde, “yönetime katılım sürecinde” gerçekleştirdiği saptanmıştır. Okulda, ailelerin yönetime etkili katılımlarını içeren uygulamalara, “tam” seçeneğine yakın bir ortalamada yer verilmiştir. Yöneticiler, ailelerle ekip ve işbirliği anlayışı içerisinde yönetime, üst düzeyde önem verdiklerini eylemleriyle göstermiştir. Ailelerin

yönetimde hem okulla hem de çocuklarıyla ilgili karar süreçlerinde eşit ve katılımcı bir anlayışla rol almaları sağlanmıştır.

Öğrencilerinin bütünsel gelişimini önemseyen okullar, onlara hem akademik hem de sosyal ve kişisel gelişim alanlarında, çok yönlü ilerleme fırsatları sunan okullardır. Etkili okullar, öğrencilerinin; yalnızca akademik gelişimine odaklanmayan okullardır (Özbaş, 2009). Bu araştırma sürecinde ise okulun öğrencilerinin sosyal ve kişisel gelişimini akademik gelişiminden çok daha fazla önemseyen görüşleri elde edilmiştir. Bu durum, okulun çok yönlü sosyal ve kişisel gelişim imkânları kadar, öğrenci ailelerinin ve sosyal çevrelerinin de yeterli sosyo-kültürel kaynaklara sahip olmasıyla açıklanabilir.

Bu araştırmada, ilköğretimde aile memnuniyetinin ailelerin sosyo-ekonomik özellikleriyle birlikte okul yönetiminin etkililiğine bağlı olduğu sonuçları elde edilmiştir. Anne-babanın öğrenim durumu, mesleği ve aylık gelir düzeyini ilgilendiren temel sosyo-ekonomik değişkenlerindeki olumlu göstergelerin, öğrencilerin okuldan çok yönlü yararlanmalarında önemli etkileri olduğu saptanmıştır. Yöneticiler, aile memnuniyetini sağlamada, öğrencinin çok yönlü bütünsel gelişimini dikkate almaktadır. Okul yönetimi, öncelikle öğrencilerin tam anlamıyla tanınmasını sağlayacak performans sergilemektedir. Yöneticiler, aile memnuniyetini hemen her konuda, etkili olarak önemsediklerini gösteren uygulamalar gerçekleştirmektedir. Okulda, okul yöneticileri, “tanıma, yönetime katılım, akademik, sosyal ve kişisel gelişim faktörlerinde” aile memnuniyetinin üst düzeyde gerçekleştiğini gösteren yönetsel uygulamalar işe koşturmaktadır. Okul yönetimi hem sosyal çevrenin hem okulun kaynaklarını hem de ailelerin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik özelliklerin olumlu etkilerini, öğrencilere eğitim fırsat ve imkânlarının yaratılmasında etkili olarak kullanmaktadır. Yöneticiler, öğrencileri; yalnızca akademik değil, sosyal ve kişisel yönden etkili bir şekilde geliştirebilecek öğrenme ortamları da yaratabilmektedirler. Araştırma sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Araştırmacıların, Türkiye genelinde, okulöncesi eğitim ile ilk ve ortaöğretimde, aile memnuniyetini ilgilendiren konularda geniş kapsamlı araştırmalar yapmaları desteklenip cesaretlendirilmelidir,
- Farklı sosyolojik tabaka, sosyo-ekonomik köken ve sosyo-kültürel özellik gruplarından oluşan ailelerin, okullardan hangi yönde memnun olduklarını ortaya koyan araştırmalar yapılmalıdır,
- Milli Eğitim Bakanlığı ile il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinin, zorunlu eğitim sürecinde rol alan okul yöneticilerini, ailelerle ekip ve işbirliği anlayışıyla demokratik yönetime uygun uygulamalar gerçekleştirmeleri konularında denetlemeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Anderson, G. (1990). *Fundamentals of educational research*. London: The Farmer Press.
- Arıcı, H. (1998). *İstatistik yöntemler ve uygulamalar*. Ankara: Meteksan A.Ş.
- Balcı, A. (2007). *Etkili okul: Okul geliştirme kuram uygulama ve araştırma (4. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Balcı, A. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem teknik ve ilkeler (8. Basım)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Black, R. (2007). Overcoming disadvantage through the innovative classroom. Education Foundation Australia. <http://www.educationfoundation.org.au>. İndirme Tarihi: 09.07.2013.

- Brien, K. & Stelmach, B. L. (2009). Legal and cultural contexts of parent-teacher interactions: school councils in Canada. *International Journal about Parents in Education*, 3 (1), 1-14.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Carlisle, E., Stanley, L. & Kemple, K. M. (2005). Opening doors: understanding school and family influences on family involvement. *Early Childhood Education Journal*, 33 (3), 155-162.
- Coleman, B. & McNeese, M. N. (2009). From home to school: the relationship among parental involvement, student motivation, and academic achievement. *The International Journal of Learning*, 16 (7), 459-470.
- Delores, C. P. (2000). Parent involvement: influencing factors and implications. *The Journal of Educational Research*, 94, 42-63.
- Doğru, Ç. T. (2005). Okul-öğretmen-aile işbirliğinin sınıf yönetimine etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Erdoğan, Ç. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16 (3), 399-431.
- Ekinci, C. E. (2011). Bazı sosyo ekonomik etmenlerin Türkiye’de yükseköğretime katılım üzerindeki etkileri. *Eğitim ve Bilim*, 36 (160), 281-297.
- Gümüşeli, A. İ. (2004). Ailenin katılım ve desteğinin öğrenci başarısına etkisi. *Özel Okullar Birliği Bülteni*, 2 (6), 14-17.
- Holmes-Smith, P. (2006). *School socio-economic density and its effect on school performance*. SREAMS School Research Evaluation and Measurement Services. Australian-Sydney: New South Wales Department of Education and Training.
- MEB (2012). Milli Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği. *Resmi Gazete*. Sayı: 28199.
- Onderi, H. & Makori, A. (2012). Differential perceptions, challenges, conflicts and tensions in the role of Board of Governors (BOG) and Parent-Teacher Association (PTA) in Sub-Saharan Africa: A case of Kenyan secondary schools. *Educational Research*, 3 (1), 17-29.
- Özbaş, M. (2009). İlköğretim okulu yöneticilerinin okul-aile ilişkileri konusunda yapmaları gereken ve yapmakta oldukları işler. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özbaş, M. (2012a). Student and parental perceptions on meeting the educational needs of the disadvantaged students in the primary schools. *Educational Research*, 3 (3), 311-319.
- Özbaş, M. (2012b). Students’ perceptions related to equality of chance and opportunity in secondary education according to school types. *American International Journal of Contemporary Research*, 2 (4), 75-84.
- Özbaş, M. (2013a). *Eğitim sosyolojisi* (1. Baskı). (Edt: M. Türkkahraman & İ. Keskin). *Zorunlu eğitim kurumu olarak okul*. İstanbul: Lisans Yayıncılık. ss. 137-163.
- Özbaş, M. (2013b). Perceptions of parents about performance levels of elementary education branch guidance counselors related to the family satisfaction. *Crown Research in Education*, 3 (1), 1-7.
- Özbaş, M. & Avcı, M. (2013). Yoksul aile çocuklarının kamusal eğitimden yararlanma düzeylerine ilişkin veli algıları. *IASSR European Conference on Social Science Research*. Marmara University, School of Business Administration, İstanbul. June 19-21, 2013. Paper ID: 10058.
- Resmi Gazete (2012). 6287sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. *Resmi Gazete*. Sayı: 28261.

- Şişman, M. (2013). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi (7. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- TÜRK-İŞ (2013). Mayıs 2013 açlık ve yoksulluk sınırı. *Türkiye İŐçi Sendikaları Konfederasyonu TÜRK-İŞ Haber Bülteni*, 27 Mayıs 2013. www.turkis.org.tr. Erişim Tarihi: 17.06.2013.
- Weir, S., Archer, P. & Millar, D. (2009). Educational disadvantage in primary schools in rural areas report no. 1: Analysis of English reading and mathematics achievement in schools in the rural dimension of the school support programme. *Report to the Department of Education and Science*. Dublin: Educational Research Centre.

Views of Parents Related to Elementary Education School Administrators' Level of Ensuring Family Satisfaction

Mehmet ÖZBAŞ²

Introduction

In Turkey, in order to provide students with the benefits of elementary-level educational institutions in ways in which they will be unaffected by negative conditions of their families, educational and school administrations should work in a cooperative and coordinated effort with each other. It is necessary to carry out comprehensive scientific studies every academic year in order to determine to what extent family satisfaction emerges as an aspect of children's school experiences. During preschool, elementary, and secondary education, it is necessary to determine the satisfaction levels of families who benefit from these educational services on behalf of their children. This is also important in terms of determining to what extent organizational productivity occurs. In Turkey, the Ministry of National Education is the top level of management responsible for organizing, communicating, coordinating, and supervising foreign education representations with provincial and district national education directorates, and the efficient and effective use of funds allocated for education. The families who benefit from the compulsory education process on behalf of their children are the social parties that are in the best position to evaluate the quality of the educational services. Participation of families in school administration should not be the way it has been in current legal and regulatory texts; instead, a direct democratic approach should be put into practice through the practitioners. The administrators are obliged to offer family representatives the opportunity to take active roles in each process from the decision stage to supervision on behalf of their children in the school administration. Otherwise, a school can be an institution that is isolated from the families that create its closest social surroundings. In the research, the aim was to determine to what extent elementary education administrators ensure family satisfaction. In accordance with this purpose, the research question has been expressed as follows: "What are the perceptions of parents towards school administrators' level of ensuring family satisfaction; is there a statistically significant difference among the perceptions of different parents?"

Method

"Elementary Education Family Satisfaction Research" is a comparative descriptive study that aims to determine to what extent elementary education administrators ensure family satisfaction according to the views of parents. The independent variables of this study included "educational status of parents, professions of parents, and monthly income of the family." The study population included 782 parents whose children were studying at Ayten-Şaban Diri Elementary School in the province of Ankara, Çankaya district in the 2012-2013 academic year. The sample for this study included 264 parents chosen through a random sampling method of all parents of students in this school. During the research process, 232 of the 264-sample size that was calculated according to the research population were accessible. In the research, the Family Satisfaction Scale by Özbaş, used in his study of Views of Parents about Performance Levels of Elementary Education Branch Guidance Counselors Related to Family Satisfaction (2013b), was used after revision. This scale was also developed after

²Assoc. Prof. Dr. - Erzinçan University Faculty of Education - mozbas@erzincan.edu.tr

inventive revision through a three-stage approach by the researcher and given the title of Elementary Education Institutions' Family Satisfaction Scale. The scale was redeveloped depending upon the literature review, academicians' assessments, and pre-implementation results of 103 families. As a result of the performed analysis, the scale was determined to be a multi-factor, reliable, and valid measurement scale. A total of 28 items were prepared using a 5-point Likert scale approach.

Findings and Interpretation

According to the variable of educational status of parents including mothers, it was noted that schooling opportunities for female students were provided at a "full" level in elementary education and at the highest level in other educational grade levels in the social surrounding of the school. It was found that the schooling level was 100 percent for elementary education and 90 percent for secondary education. This finding revealed that compulsory education in particular achieved its goal and fulfilled its function exactly in the social surrounding in which the research was carried out. Family satisfaction was greatly assured in "identification factor." It was noted that identifying the family has been one of the important duties of the school. In Ayten-Şaban Diri Elementary School where the research was carried out, family satisfaction was ensured at the highest level in "participation in the administration process." In the academic development factor of the scale, family satisfaction was revealed as being ensured at a good level. In this factor, the area of highest performance of the school was determined to be "Creating equal communication opportunities between the teachers and families." The school was determined as providing a high level of interaction opportunities between teachers and parents related to the academic development of their children. In the "social and personal development factor" of the scale, family satisfaction proved to be ensured at a high level. If family satisfaction is considered to be ensured at the level of 3.86 in the academic development factor, this finding has become the evidence giving importance to the social and personal development of students, more than their academic development.

As a result of the Kruskal Wallis H-test performed for comparing the data in term of the variable of educational status of mother, no statistically significant difference was determined between the perception of parents in 4 different factors of the scale. This result can be explained by the high-level educational status of the mothers in general, which leads to mothers presenting similar views. According to the variable related to parents' professions, no statistically significant difference was determined between the views of parents. Parents' professions, depending mostly upon educational level and including continuous employment, showed no significant difference in their views.

Discussion, Conclusion, and Suggestions

Limitedness of the research based upon satisfaction indicators of families and family satisfaction has provided those studies prominence. The variables related to family satisfaction in the educational process should include whole factors that arise from the school experiences of students. In this research, the aim was to analyze family satisfaction in theory and practice and its integrity in the elementary education process that initiates education. It was determined in the study that parents having higher levels of education themselves have a positive effect upon family satisfaction. In the research, it was noted that higher education caused a positive change in all of the socio-economic variables of the family. Employment of parents in qualified and high-status professions, especially the

continuous employment of the father, was determined to arise from higher education. Ayten-Şaban Diri Elementary School's high-level opportunities in terms of socio-economic characteristics and efficiency of the school administration have both provided the assurance of positive family satisfaction. Providing all students with an opportunity to benefit from education, which is a fundamental human right, in accordance with their needs and characteristics is one of the basic responsibilities of educational and school administrations. Schools are expected to provide educational services that will give their students opportunities to develop in the social, personal, academic, etc. areas. One of the ways of determining whether student development has been provided for effectively is to gather feedback from the families during the educational process. During this research process, it was concluded, based on the views obtained from the families, that the school has given more importance to the social and personal development of the children than to their academic development.

Positive indicators in fundamental socio-economic variables related to the educational status, monthly income, and professions of parents were determined to have important effects upon children's benefiting from school to a greater degree. The administrators consider the multi-directional development of the students in order to ensure family satisfaction. The school administration primarily functions in ways that are designed to provide identification of students exactly. The administrators actualize practices that prove they are placing importance upon the satisfaction of families in almost every subject. In "identification, participation in administration, academic, social, and personal development factors," administrative applications that provide a high level of family satisfaction have been put into practice. It was suggested that, within the scope of research results, the research revealing to what extent families of children coming from different social classes, socio-economic origins, and socio-cultural groups are satisfied with the school should be supported and encouraged.

Key Words: Elementary education institution, Administrator, Family satisfaction, Parent

Atf için / Please cite as:

Özbaş, M. (2014). İlköğretim okulu yöneticilerinin aile memnuniyetini karşılama düzeyine ilişkin veli görüşleri [Views of parents related to elementary education school administrators' level of ensuring family satisfaction]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 4 (1), 243-258. <http://ebad-jesr.com/>